2nd International Conference of Multidisciplinary Approaches (iCMA), 2015
Faculty of Graduate Studies,
University of Sri Jayewardenepura,
Sri Lanka

ISSN: 2386 – 1509
Copyright © iCMA

බුදු සමය තුළ තර්කයෙහි උපයෝගිතාවය පිළිබඳ මූලාශ්‍රයාගත අධ්‍යයනයක්

කරපික්කඩ සෝභිත හිමි

පාලි හා බෞද්ධ අදධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

න්ර්වසනනීදඉසඑය්?ටප්සකගජදප

බුදුසමයේ බොහෝ සූත්‍ර දේශනාවන්ට අනුව තර්කය ප්‍රතික්ෂේපිත වූ ඥාන මාර්ගයක් ලෙස දක්වා ඇත. නමුත් මේ පිළිබඳව විමර්ශනාත්මකව බැලීමේ දී, බුදුසමය තුළ තර්කයේ උපයෝගිතාවයන් ද අවධාරණය වී ඇති අයුරු දැකගත හැකි වේ. පාලි මූලාශ්‍රය තුළ 'තක්ක' ධාතුව තුළින් ද අර්ථවත් වනුයේ තර්ක කිරීම, විතර්ක කිරීම, කතා කිරීම ආදියයි. (තක්කේ, විතක්කේ, භාසායං)

තර්කයේ ආරම්භය මනුෂ්‍ය චිත්ත චෛතසිකයන්ගේ ආරම්භය දක්වාම දිවයන බව සිතිය හැක. වේද වෛදික, ග්‍රන්ථ අධ්‍යයනයේ දී තර්කනය හා සම්බන්ධ වූ 'බ්‍රහ්මෝද්‍ය' ' කථෝද්‍යී යනුවෙන් පද දෙකක් හමු වේ. බ්‍රහ්මෝද්‍ය යනු ගුප්ත ප්‍රශ්න හා සාකච්ඡාවන්ය. එය සංවාද ස්වරූපයෙන් සිදු වී ඇති අතර ඒ සඳහා 'වාකෝවාක්‍යීහෙවත් තර්කානුකූල ප්‍රකාශනයන් යොදාගෙන ඇත. තර්කනය බුද්ධ කාලීන සමාජය තුළ ද ප්‍රබලව දක්නට ලැබුණු ඥාන මාර්ගයකි. බොහෝ මූලික සූත්‍රදේශනා තුළ තක්කී, විමංසි යන පදයන් හමු වේ. එසේම ''වාදසීලා'' යනුවෙන් පදයක් ද ඇතැම් සූත්‍ර දේශනාවල දැක්වේ. මේ සියල්ලෙන් දක්වා ඇත්තේ තර්කය සඳහා යොමුව කටයුතු කළ පිරිසය.

තර්කය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය විමසා බැලීමේ දී, ඥානගවේෂණය තුළ තර්කය සප්‍රමාණ කරුණක් නොවන බව අං.නි. කාලාම සූත්‍රය තුළ අවධාරණය වේ. (මා තක්කහේතු) එසේ වන්නේ තර්කය තුළින් නිවැරදි නිගමනයන්ට මෙන්ම වැරදි නිගමනයන්ට ද එළඹීමට ඇති ප්‍රවණතාවය පදනම් කොටගෙන ය. එසේම තර්කය තුළින් නිර්මාණය වන්නා වූ දෘෂ්ඨිරාගය පුද්ගලයාට යථාවබෝධය සඳහා මහත් වූ බාධාවක් ලෙස බුදු සමය පෙන්නා දෙයි. එය නොයෙකුත් ගැටුම් ඇතිවීමට ද හේතු කාරකයක් වේ. තර්කයේ මාධ්‍ය භාෂාවයි. තර්කය භාෂාව පදනම්ව පවතියි. නමුත් බුදු සමය පෙන්වා දෙන යථාවබෝධය භාෂාව තුළින් නිර්වචනය කළ නොහැක්කකි. තර්කය බුදු සමයෙන් බැහැර වූ සංකල්පයක් වුව ද, මූලික සූත්‍රාගත හා අටුවා විවරණ අධ්‍යයනයේ දී එහි සප්‍රයෝජනතා ද දකගත හැකිය. යම් කරුණක් සකාරණව විමර්ශනය කිරීමේ දී, එහි තාර්කික බව තිබිය යුතු බවත්, යම් කරුණක් අනෙකෙකුට ප්‍රකාශ කිරීමේ දී එහි පැහැදිලි විධිමත් භාවයක් තිබිය යුතු බවත් බුදුසමය පිළිගනී. එනයින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ද කිසිවිටෙක අහේතුකවූත්, අකාරණවූත් දෙයක් නොපිළිගත්හ. උන් වහන්සේ යම් කරුණක් පැහැදිලි කිරීමේ දී ඊට අදාළ වූ විවරණ මෙන් ම උපමා උදාහරණයන් ද පෙන්වා දෙයි. එය තාර්කික වූ දේශනා විලාශයකි. දි.නි. කස්සපසීහනාද සූත්‍රය, ම.නි. නිවාප සූත්‍රය ආදී සූත්‍රයන්ට අනුව ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවත් වූ පුද්ගලයාට තම සිත තුළ ඇතිවන සිතුවිලි පාලනය කරගැනීමට තර්කය උපයෝගී වන බව දක් වේ. මෙම අධ්‍යයනය තුළින් තර්කය බුදු සමයෙන් සෘජු ලෙස ප්‍රතික්ෂේපිත නොවූ ඥානමාර්ගයක් ලෙස පෙන්වා දිය හැක.

ප්‍රමුඛ පද ; තර්කය, ඥානය, ප්‍රත්‍යක්ෂය, සප්‍රයෝජනතා, දෘෂ්ඨිය.